

Mediakasvattajan kenttäopas

Peruskouluikäisten
vanhemmille.

Mediakasvattajan
kenttätesti!

Oletko huolestunut, huolehtiva
vai huoleton mediakasvattaja?

www.tietoturvakoulu.fi

Mediakasvattajan kenttäopas

Peruskouluikäisten lasten vanhemmille.

Lapsesi on elämässään vaiheessa, jossa hänen sähköisten medioiden käyttönsä lisääntyy merkittävästi. On tärkeää, että olet edelleen kiinnostunut lapsesi ja nuoresi mediankäytöstä ja keskustele hänen kanssaan niihin liittyvistä aiheista. Mediakasvatus on osa lapsen kasvatusta.

Erityisesti internet on osa nuorten arkielämää, ei irrallinen virtuaalisaareke. Netissä nuoret tapaavat kavereitaan, viettävät aikaa ja hankkivat tietoa kiinnostuksen kohteista. Tutustu lapsesi käyttämiin nettipalveluihin ja ole läsnä silloin, kun hän kaipaa ohjausta.

Lue mediakasvattajan kenttäopas ja katso tärkeimmät vinkit mediakasvatuksen tueksi.

Nettifiiksuttaan voi aina hioa.
www.tietoturvakoulu.fi
www.tietoturvaopas.fi

Turvallisesti netissä

7–12-vuotiaiden vanhemmille.

Televisio, elokuvat ja pelit

Tutustu ja keskustele

- Katselkaa televisiota ja pelatkaa pelejä yhdessä. Anna lapsesi näyttää ja opettaa myös sinulle osaamiaan asioita.
- Ole perillä, mitä kavereilla pelataan ja katsellaan. Sopikaa tarvittaessa muiden vanhempien kanssa yhteisistä säännöistä.
- Sijoita televisio ja pelilaitteet yhteiseen tilaan. Näin lapsi voi kääntyä heti aikuisen puoleen jos jokin nähty tai koettu jää vaivaamaan.

Varaa aikaa kuuntelemiseen ja keskustelulle.

Sopikaa yhdessä pelisäännöt

- Sopikaa, mitä ohjelmia saa katsoa ja mitä pelejä pelata. Monet aikuisten ohjelmat ja pelit saattavat olla liian pelottavia kouluikäiselle. Televisio on hyvä sulkea, jos sitä ei katsota.
- Aseta tarvittaessa aikarajat ja pidä niistä kiinni. Rauhoita aika ennen nukkumaan menoa.

- Noudata tv-ohjelmien, elokuvien ja pelien ikärajamerkintöjä. Ota myös itse selvää, soveltuuko ohjelma, elokuva tai peli lapsellesi. Sovi myös sukulaisten kanssa, mitä pelejä ja elokuvia nuorelle saa ostaa.

- Digiboksilla on mahdollisuus rajoittaa jonkin tietyn kanavan katselua laittamalla kanavan katselu salasanan taakse.

Internet

Tutustu

- Tutustukaa yhdessä lapsesi suosimiin palveluihin ja netin tarjoamiin mahdollisuuksiin. Anna lapsesi myös opettaa sinua.
- Tietokoneen suojuksilla voit estää pääsyn ei-toivotuille sivuille. Kullekin perheenjäsenelle voidaan luoda oma, oikealla tavalla rajoitettu käyttäjäprofiili.
 - Tekniset suojuukset toimivat apuna, mutta eivät korvaa yhteisiä sääntöjä ja vanhempien läsnäoloa.

Osallistu ja keskustele

- Sijoita tietokone perheen yhteiseen tilaan. Näin netin käytöstä keskusteleminen ja lapsen tekemisten seuraaminen on luontevaa. Varaa aikaa kuuntelemiseen ja keskusteluille.
- Kerro lapsellesi, että netissä on myös sopimontonta ja laitonta aineistoa. Rohkaise lastasi kertomaan kohtaamastaan häiritsevästä tai mieltä askarruttavasta aineistosta.
- Korosta lapselle, että hänellä on oikeus kieltäytyä kaikesta, mikä tuntuu vähänkään epäilyttävältä tai epämiellyttävältä.

Sopikaa yhdessä pelisäännöt

- Sopikaa internetin pelisäännöistä ja opeta lapsi pienestä pitäen käyttämään tervettä järkeä netissä liikkuessaan.
- Keskustelkaa siitä, millä tavoin lapsesi voi suhtautua netissä muihin ihmisiin.
- Muistuta, että omia tai kenenkään muunkaan henkilökohtaisia tietoja tai valokuvia ei saa jakaa netissä kenellekään ilman vanhemman suostumusta.
- Lapsen ja nuoren on aina syytä aina kertoa luotettavalle aikuiselle, jos hän aikoo tavata verkkotutun reaali maailmassa.
- Varmista, että lapsesi käyttää turvallisia salasanoja eikä kerro niitä kenellekään.
- Netissäkään ei saa kiusata. Kehota lastasi kertomaan, jos hän joutuu kiusaamisen kohteeksi. Miettikää yhdessä, miten kiusaamiseen voi puuttua.
 - Sopikaa, millaisilla sivuilla lapsesi saa käydä ja aseta selkeät aikarajat netin käytölle.

Matka- puhelin

Tutustu ja keskustele

- Tutustukaa yhdessä puhelimeen ja sen käyttöön.
- Tallentakaa lapsen kännykkään tärkeiden aikuisten numerot. Opetelkaa soittamaan näihin numeroihin. Kerro myös, miten hätäpuhelu soitetaan.
- Muistuta lastasi, että epämieluisista viesteistä tai puhelimen katoamisesta pitää kertoa heti tutulle aikuiselle.

Sopikaa yhdessä pelisäännöt

- Aseta tarvittaessa lapsesi liittymään saldoraja. Maksullisten palvelujen käytölle voi asettaa rajoituksia.
- Kerro lapsellesi, että hän ei ole vielä tarpeeksi vanha tekemään kännykkäostoksia ilman vanhempien suostumusta.
- Pohdi, tarvitseeko lapsesi nettiyhteyden tai kameran puhelimeensa. Ymmärtääkö lapsesi säännöt kuvien ottamiseen toisista ja niiden levittämiseen?
- Sopikaa, että kännykkää ei saa antaa muiden käyttöön.
- Halutessasi voit estää lapsesi puhelinnumeron saamisen numeropalvelusta.

Jokaisen
nimimerkin
takana on oikea
ihminen. Netissä-
kään ei saa
kiusata!

13–16-vuotiaiden vanhemmille.

Sopikaa yhdessä pelisäännöt

- Sopikaa, mitä ohjelmia saa katsoa ja mitä pelejä pelata. Noudata elokuvien ja pelien ikärajamerkintöjä. Sovi myös sukulaisten kanssa, mitä pelejä ja elokuvia nuorelle saa ostaa.
- Aseta tarvittaessa aikarajat ja pidä niistä kiinni.

Televisio, elokuvat ja pelit

Tutustu ja keskustele

- Osoita kiinnostustasi nuoren television ja elokuvien katsomista ja pelien pelaamista kohtaan. Keskustelkaa koetuista asioista.
- Ole perillä, mitä kavereilla pelataan ja katsellaan.

Tutustu ja keskustele

- Tutustu nuorten käyttämiin medioihin ja sähköisiin palveluihin.
- Vanhempien ei tarvitse osata kaikkea, mitä nuori osaa. Tärkeintä on keskustella asioista usein ja olla kiinnostunut siitä, mitä nuori netissä tekee.
- Nuori tarvitsee edelleen vanhemman tukea ja läsnäoloa.

Internet

Luokaa yhdessä pelisäännöt

- Opetä nuori reagoimaan sopimattomaan tai haitalliseen aineistoon. Hän voi kertoa asiasta sinulle tai ilmoittaa asiasta palvelun ylläpitäjälle tai viranomaisille. Vastuu internetin sisällöistä on yhteinen.
- Ohjaa nuori miettimään, mihin hän haluaa vetää oman yksityisyytensä rajat.
- Kerro nuorelle, ettei internetiin laitettua aineistoa saa välttämättä koskaan pois. Toisten henkilökohtaisia tietoja tai valokuvia ei saa jakaa kenellekään ilman asianosaisen suostumusta.
- Nuoren on aina syytä kertoa luotettavalle aikuiselle, jos hän aikoo tavata verkkotutun reaali maailmassa.
- Muistuta nuorta, että tekstien, kuvien tai musiikin lataaminen ja jakaminen voivat rikkoa tekijänoikeuslakeja.
- Netissäkään ei saa kiusata. Miettikää yhdessä, miten kiusaamiseen voi puuttua.

Vastuu netin sisäl- löistä on yhteinen.

- On kohteliasta kysyä lupa kuvaamiseen. Kuvan julkaiseminen ilman kuvassa esiintyvän henkilön lupaa voi olla myös kiusaamista.
- Pyydä nuorta säilyttämään epämiellyttävät viestit varmuuden vuoksi ja kertomaan niistä sinulle mahdollisia jatkotoimia varten.

Matka- puhelin

- Sopikaa yhdessä, miten puhelinta käytetään: voiko nuori käyttää nettiä tai tilata soittoääniä, tai pelejä. Huomaa, että alle 18-vuotias voi tehdä ilman vanhemman tai huoltajan suostumusta vain pienimuotoisia ostoksia.
- Puhelimeen voi asentaa saldoraajoituksen. Voit myös valita erilaisista palvelunestoista nuorelle sopivimmat.
- Puhelimen sulkeminen erilaisissa tilaisuuksissa on tarpeen, ja julkisissa tiloissa tai tilanteissa äänekkästä puhumisesta olisi vältettävä.

Lisää tietoa netissä

Asiaa vanhemmille lasten ja nuorten
netin käytöstä www.tietoturvakoulu.fi,
www.mll.fi/viisaastiverkossa
ja www.nettivihje.net

Elokuvienv ikäraajat www.vet.fi

Lapset ja matkapuhelin www.mapel.fi

Tekijänoikeudet www.tekijanoikeus.fi

Lapsille haitallisten tv-ohjelmien
ikärajat ja lähetyksajat www.ficora.fi

Kohtelias matkapuhelimen
käyttö julkisilla paikoilla
www.alakailota.fi

Turvallisesti **netissä**

Nettifiksiuttaan voi aina hioa.

Yhteistyössä Mediafoorumi ja Tietoturvapäivä-hanke.

Hankkeessa mukana: D-Fence Oy, DNA Oy, Elisa Oyj, Enter ry, FiCom ry, fiMUG, Finanssialan Keskusliitto, Finnet-liitto, F-Secure Oy, Huoltovarmuuskeskus, Jyväskylän yliopisto, Keskuskauppakamari, Kuluttajavirasto, Lapsiasiavaltuutetun toimisto, Liikenne- ja viestintäministeriö, Lähivakuutus, Macecraft Software, Mannerheimin Lastensuojeluliitto, Mediakasvatusseura, Microsoft Oy, Opetushallitus, Opetusministeriö, Pelastakaa Lapset ry, Sisäasiainministeriö, Stonesoft Corporation, Sulake Corporation, Suomen Kuntaliitto, Suomen Vanhempainliitto, Suomen Yrittäjät, TeliaSonera Finland Oyj, TIEKE, Tietosuojavaltuutetun toimisto, Tietoturva ry, Viestintävirasto, VTT ja Väestörekisterikeskus

Co-funded by
the European Union

